

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра землевпорядного проєктування

ЗАТВЕРДЖЕНО

Факультет землевпорядкування

15 травня 2025 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ТЕРИТОРІАЛЬНЕ ПЛАНУВАННЯ ТА ПРОСТОРОВИЙ
РОЗВИТОК»**

Галузь знань: G «Інженерія, виробництво та будівництво»

Спеціальність: G18 «Геодезія та землеустрій»

Освітньо-професійна програма «Геодезія та землеустрій»

Факультет: землевпорядкування

Розробники: к.е.н., доц. Гунько Л.А., к.е.н., доц. Колганова І.Г.

Київ - 2025 р.

Опис навчальної дисципліни «Територіальне планування та просторовий розвиток»

Територіальне планування та просторовий розвиток вивчає закономірності організації використання землі, як територіального базису, природного ресурсу і основного засобу виробництва, прискорення темпів росту продуктивності праці на основі раціонального використання землі, трудових і фінансових ресурсів, професійній і екологічній підготовці землевпорядника.

У процесі планування слід брати до уваги економічні наслідки планувальних рішень, а також існуючі земельно-майнову структуру територій. Територіальне планування визначає планувальну організацію, функціональне призначення території, основні принципи і напрями формування єдиної системи громадського обслуговування населення, дорожньої мережі, інженерно-транспортної інфраструктури, інженерної підготовки і благоустрою, цивільного захисту території та населення від небезпечних природних і техногенних процесів, охорони земель та інших компонентів навколишнього природного середовища, формування екомережі, охорони і збереження культурної спадщини та традиційного характеру середовища населених пунктів, а також послідовність реалізації рішень, у тому числі етапність освоєння території.

Вивчаючи дисципліну, студенти набувають знання, які мають значення для підготовки землевпорядників, зокрема, засвоюють алгоритми виконання поставлених землевпорядних завдань, розробляють відповідну документацію, оволодівають відповідними навичками і вміннями необхідними для практичної діяльності в сфері землеустрою, формують свій науковий і практичний світогляд, здатність приймати правильні рішення в професійній діяльності.

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	Магістр	
Спеціальність	G18 «Геодезія та землеустрій»	
Освітньо-професійна програма	Геодезія та землеустрій	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Нормативна	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (якщо є в робочому навчальному плані)	-	
Форма контролю	екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм здобуття вищої освіти		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки	1	-
Семестр	1	-
Лекційні заняття	15 год.	-
Лабораторні заняття	15 год.	-
Самостійна робота	90 год.	-
Кількість тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних	1 год.	-

1. Мета, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Метою дисципліни є формування системи спеціальних знань та практичних щодо територіального планування. Під час вивчення дисципліни студенти повинні ознайомитися з сучасними способами стану використання землі й альтернативних моделей землекористування та інших природних, соціальних й економічних умов з метою вибору та освоєння видів і типів землекористування, напрямів діяльності, які найкращі для виконання поставлених завдань.

Основні завдання дисципліни «Територіальне планування та просторовий розвиток» полягають у відпрацюванні навичок вирішення практичних проблем, пов'язаних з обґрунтуванням сучасних планів і програм, ефективного використання ресурсів усіх рівнів і видів, забезпечення якості середовища проживання, збереження культурної спадщини, задоволення потреб громади та узгодження індивідуальних запитів.

Набуття компетентностей:

Інтегральна компетентність (ІК): Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми під час професійної діяльності у сфері геодезії та землеустрою або у процесі навчання, що передбачає застосування теоретичних знань та методів геодезичних, фотограмметричних, геоінформаційних, картографічних технологій і систем та кадастру і оцінки нерухомості.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК01. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК03. Здатність розробляти проєкти та управляти ними.

ЗК06. Прагнення до збереження навколишнього середовища.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК):

СК02. Здатність критично осмислювати сучасні проблеми і перспективні напрями розвитку геодезії та землеустрою та суміжних галузей знань.

СК03. Здатність ефективно застосовувати теорії, принципи та технології математики, природничих, технічних, соціальних, економічних наук при розв'язанні комплексних задач геодезії та землеустрою.

СК04. Здатність здійснювати пошук необхідної інформації, обирати і застосовувати сучасні методи обробки, аналізу, оцінювання та оприлюднення даних, зокрема геопросторових, та метаданих при розв'язанні комплексних задач геодезії та землеустрою.

СК06. Здатність розробляти і реалізовувати проєкти у сфері геодезії та землеустрою, а також дотичних до неї міждисциплінарних напрямів із урахуванням технічних, економічних, соціальних, правових та екологічних аспектів.

Програмні результати навчання (ПРН):

РН03. Приймати ефективні рішення щодо розв'язання завдань прикладного, дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері геодезії та землеустрою, аналізувати альтернативи, будувати прогнози, оцінювати ризики, зокрема в умовах неповної та/або суперечливої інформації та неоднозначних вимог.

РН07. Обґрунтовувати вибір обладнання, технологій і процесів щодо управління виробництвом і проведення досліджень у сфері геодезії та землеустрою і суміжних галузях.

РН08. Розробляти і керувати проєктами з урахуванням технологічних умов та вимог щодо управління виробництвом у сфері геодезії та землеустрою та з дотичних міждисциплінарних напрямів, з урахуванням економічних, соціальних, екологічних і правових аспектів; готувати технічні завдання, заявки на фінансування проєктів, здійснювати планування робіт, планувати ресурси і керувати ними.

РН09. Розробляти і впроваджувати заходи з оперативного та перспективного управління, прогнозування і планування геодезичного, картографічного та землевпорядного виробництва з урахуванням наявних ресурсів та часових обмежень.

РН11. Виконувати комплексний аналіз і оцінювання стану об'єктів геодезії та землеустрою і оцінювати наслідки від запровадження практичних заходів.

РН14. Критично осмислювати сучасні проблеми і перспективні напрями розвитку геодезії та землеустрою, дотичні міждисциплінарні проблеми.

РН15. Вміти комерціалізовувати інновації у топографо-геодезичній діяльності та землеустрою при розв'язанні завдань економіки землекористування, реалізації земельної та аграрної політики.

2. Програма та структура навчальної дисципліни

Назви змістовних модулів і тем		Кількість годин				
№ п.-п.	назва	Денна форма навчання				
		тижні	усього, у т.ч.	лекції	лабораторні	Самостійна робота
1.	Змістовний модуль 1. Наукові аспекти територіального планування та просторового розвитку	1-8	-	-	-	-
1.1.	Принципи територіального планування та просторового розвитку	1-2	19	2	2	15
1.2.	Завдання територіального планування та просторового розвитку	3-4	4	2	2	
1.3.	Напрями територіально- просторового планування розвитку території	5-6	19	2	2	15
1.4.	Ресурсний та економічний потенціал регіону	7-8	19	2	2	15
<i>Разом за змістовним модулем 1</i>		-	61	8	8	45
2.	Змістовний модуль 2. Прогнозування регіонального та місцевого просторового розвитку територій	9-15	-	-	-	-
2.1.	Формування системного механізму державного управління територіями	9-10	20	2	3	15
2.2.	Процес формування просторового розвитку територій	11-13	20	3	2	15
2.3.	Організація територій	14-15	19	2	2	15
<i>Разом за змістовним модулем 2</i>		-	59	7	7	45
Усього годин		-	120	15	15	90

3. Теми лекцій

№ п.-п.	Назва теми	Кількість годин
1	Принципи територіального планування та просторового розвитку	2
2	Завдання територіального планування та просторового розвитку	2
3	Напрями територіально-просторового планування розвитку території	2
4	Ресурсний та економічний потенціал регіону	2
5	Формування системного механізму державного управління територіями	2
6	Процес формування просторового розвитку територій	3
7	Організація територій	2
Разом		15

4. Теми лабораторних занять

№ п.-п.	Назва теми	Кількість годин
1	Сутність організації територіального планування та просторового розвитку	2
2	Формування економіки територій та системного механізму державного управління територіями	2
3	Напрями територіально-просторового планування розвитку території	2
4	Ресурсний та економічний потенціал регіону	2
5	Планувальні рішення комплексного плану просторового розвитку території територіальної громади	3
6	Комплексна оцінка території	2
7	Обґрунтування проєктних рішень під час розробка комплексного плану просторового розвитку території територіальної громади	2
Разом		15

5. Теми самостійних робіт

№ п.-п.	Назва теми	Кількість годин
1	Сутність організації територіального планування та просторового розвитку на сучасному етапі проведення земельної реформи	15
2	Формування економіки територій та системного механізму управління територіями	15
3	Законодавче підґрунтя для створення комплексного плану розвитку території територіальної громади	15
4	Головні складові комплексного плану	15
5	Процедура розроблення комплексного плану	15
6	Мотивація для створення та вигоди від впровадження комплексного плану	15
Разом		90

6. Методи та засоби діагностики результатів навчання

- екзамен;
- модульні тести;
- захист лабораторних та самостійних робіт.

7. Методи навчання

- словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда тощо);
- практичний метод (лабораторні заняття);
- наочний метод (метод ілюстрацій, метод демонстрацій);
- робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування);
- відеометод (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо);
- самостійна робота (виконання завдань);
- інші види.

8. Оцінювання результатів навчання

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти. Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України».

8.1. Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Вид навчальної діяльності	Результати навчання	Оцінювання
Модуль 1. Наукові аспекти територіального планування та просторового розвитку		
Тема 1. Принципи територіального планування та просторового розвитку		
Лекція 1. Принципи територіального планування та просторового розвитку	РН03. Приймати ефективні рішення щодо розв'язання завдань прикладного, дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері геодезії та землеустрою, аналізувати альтернативи,	-
Лабораторна робота 1. Сутність організації територіального планування та просторового розвитку		10

Самостійна робота 1. Сутність організації територіального планування та просторового розвитку на сучасному етапі проведення земельної реформи	будувати прогнози, оцінювати ризики, зокрема в умовах неповної та/або суперечливої інформації та неоднозначних вимог. РН11. Виконувати комплексний аналіз і оцінювання стану об'єктів геодезії та землеустрою і оцінювати наслідки від запровадження практичних заходів.	20
Тема 2. Завдання територіального планування та просторового розвитку		
Лекція 2. Завдання територіального планування та просторового розвитку	РН03. Приймати ефективні рішення щодо розв'язання завдань прикладного, дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері геодезії та землеустрою, аналізувати альтернативи, будувати прогнози, оцінювати ризики, зокрема в умовах неповної та/або суперечливої інформації та неоднозначних вимог. РН11. Виконувати комплексний аналіз і оцінювання стану об'єктів геодезії та землеустрою і оцінювати наслідки від запровадження практичних заходів. РН14. Критично осмислювати сучасні проблеми і перспективні напрями розвитку геодезії та землеустрою, дотичні міждисциплінарні проблеми.	-
Лабораторна робота 2. Формування економіки територій та системного механізму державного управління територіями		10
Тема 3. Напрями територіально-просторового планування розвитку території		
Лекція 3. Напрями територіально-просторового планування розвитку території	РН03. Приймати ефективні рішення щодо розв'язання завдань прикладного, дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері геодезії та землеустрою, аналізувати альтернативи, будувати прогнози, оцінювати ризики, зокрема в умовах неповної та/або суперечливої інформації та неоднозначних вимог. РН09. Розробляти і впроваджувати заходи з оперативного та перспективного управління, прогнозування і планування геодезичного, картографічного та землевпорядного виробництва з урахуванням наявних ресурсів та часових обмежень. РН11. Виконувати комплексний аналіз і оцінювання стану об'єктів геодезії та землеустрою і оцінювати наслідки від запровадження практичних заходів.	-
Лабораторна робота 3. Напрями територіально-просторового планування розвитку території		10
Самостійна робота 2. Формування економіки територій та системного механізму управління територіями		10
Тема 4. Ресурсний та економічний потенціал регіону		
Лекція 4. Ресурсний та економічний потенціал регіону	РН03. Приймати ефективні рішення щодо розв'язання завдань прикладного, дослідницького та/або інноваційного	-
Лабораторна робота 4. Ресурсний та		10

економічний потенціал регіону	характеру у сфері геодезії та землеустрою, аналізувати альтернативи, будувати прогнози, оцінювати ризики, зокрема в умовах неповної та/або суперечливої інформації та неоднозначних вимог.	10
Самостійна робота 3. Законодавче підґрунтя для створення комплексного плану розвитку території територіальної громади	РН09. Розробляти і впроваджувати заходи з оперативного та перспективного управління, прогнозування і планування геодезичного, картографічного та землепорядного виробництва з урахуванням наявних ресурсів та часових обмежень РН11. Виконувати комплексний аналіз і оцінювання стану об'єктів геодезії та землеустрою і оцінювати наслідки від запровадження практичних заходів.	
Модульна контрольна робота 1.	-	20
Всього за модулем 1	-	100
Модуль 2. Прогнозування регіонального та місцевого просторового розвитку територій		
Тема 5. Формування системного механізму державного управління територіями		
Лекція 5. Формування системного механізму державного управління територіями	РН03. Приймати ефективні рішення щодо розв'язання завдань прикладного, дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері геодезії та землеустрою, аналізувати альтернативи, будувати прогнози, оцінювати ризики, зокрема в умовах неповної та/або суперечливої інформації та неоднозначних вимог.	-
Лабораторна робота 5. Планувальні рішення комплексного плану просторового розвитку території територіальної громади	РН11. Виконувати комплексний аналіз і оцінювання стану об'єктів геодезії та землеустрою і оцінювати наслідки від запровадження практичних заходів.	10
Самостійна робота 4. Головні складові комплексного плану		15
Тема 6. Процес формування просторового розвитку територій		
Лекція 6. Процес формування просторового розвитку територій	РН03. Приймати ефективні рішення щодо розв'язання завдань прикладного, дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері геодезії та землеустрою, аналізувати альтернативи, будувати прогнози, оцінювати ризики, зокрема в умовах неповної та/або суперечливої інформації та неоднозначних вимог.	-
Лабораторна робота 6. Комплексна оцінка території	РН07. Обґрунтовувати вибір обладнання, технологій і процесів щодо управління виробництвом і проведення досліджень у сфері геодезії та землеустрою і суміжних галузях.	10
Самостійна робота 5. Процедура розроблення комплексного плану	РН08. Розробляти і керувати проєктами	15

	з урахуванням технологічних умов та вимог щодо управління виробництвом у сфері геодезії та землеустрою та з дотичних міждисциплінарних напрямів, з урахуванням економічних, соціальних, екологічних і правових аспектів; готувати технічні завдання, заявки на фінансування проєктів, здійснювати планування робіт, планувати ресурси і керувати ними. РН09. Розробляти і впроваджувати заходи з оперативного та перспективного управління, прогнозування і планування геодезичного, картографічного та землевпорядного виробництва з урахуванням наявних ресурсів та часових обмежень РН11. Виконувати комплексний аналіз і оцінювання стану об'єктів геодезії та землеустрою і оцінювати наслідки від запровадження практичних заходів.	
Тема 7. Організація територій		
Лекція 7. Організація територій	РН03. Приймати ефективні рішення щодо розв'язання завдань прикладного, дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері геодезії та землеустрою, аналізувати альтернативи, будувати прогнози, оцінювати ризики, зокрема в умовах неповної та/або суперечливої інформації та неоднозначних вимог.	
Лабораторна робота 7. Обґрунтування проєктних рішень під час розробка комплексного плану просторового розвитку території територіальної громади	РН07. Обґрунтовувати вибір обладнання, технологій і процесів щодо управління виробництвом і проведення досліджень у сфері геодезії та землеустрою і суміжних галузях.	10
Самостійна робота 6. Мотивація для створення та вигоди від впровадження комплексного плану	РН11. Виконувати комплексний аналіз і оцінювання стану об'єктів геодезії та землеустрою і оцінювати наслідки від запровадження практичних заходів. РН14. Критично осмислювати сучасні проблеми і перспективні напрями розвитку геодезії та землеустрою, дотичні міждисциплінарні проблеми. РН15. Вміти комерціалізовувати інновації у топографо-геодезичній діяльності та землеустрою при розв'язанні завдань економіки землекористування, реалізації земельної та аграрної політики.	20
Модульна контрольна робота 2.	-	20

Всього за модулем 2	-	100
Навчальна робота	$(M1 + M2)/2 * 0,7 \leq 70$	
Екзамен/залік	30	
Всього за курс	$(\text{Навчальна робота} + \text{екзамен}) \leq 100$	
Курсовий проект/робота (за наявності)		-

8.2. Шкала оцінювання знань здобувачів вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна та результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	відмінно	зараховано
74-89	добре	
60-73	задовільно	
0-59	незадовільно	не зараховано

8.3. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Політика щодо академічної доброчесності	Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Самостійні роботи, повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу
Політика щодо відвідування	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету)

9. Навчально-методичне забезпечення

1. Планування розвитку територій / Мартин А.Г., Гунько Л.А., Колганова І.Г. – К.: ДП «Компринт», 2015. – 276 с.
2. Планування розвитку територій: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / В. М. Кривов, Л. А. Гунько, І. Г. Колганова. - К. : Урожай, 2011. - 87 с.
3. Просторове планування розвитку територій громад: кращі практики та рекомендації – посібники // Режим доступу: <https://communities.org.ua/novyny/prostorove-planuvannya-rozvytku-terytorij-gromad-krashhi-praktyky-ta-rekomendacziyi-posibnyky/>

10. Рекомендовані джерела інформації

1. Планування розвитку територій / Мартин А.Г., Гунько Л.А., Колганова І.Г. – К.: ДП «Компринт», 2015. – 276 с.
2. Мартин А. Г. Удосконалення системи контролю за використанням та охороною земель несільськогосподарського призначення: екологічні та економічні

засади / А. Г. Мартин, С. А. Диптан. – Київ : Вид-во ТОВ «Аграр Медіа Груп», 2013. – 296 с.

3. Як розробити комплексний план громади / Практичний посібник / За заг. ред. Сергія Кубаха // Н. Богачова, В. Діденко, К. Дубова, М. Дударенко, О. Кобзар, А. Ковтун, Я. Крафт, Т. Криштоп, Г. Лисюк, Н. Мохорт, Ю. Пельовіна, К. Резникова, О. Ханенко, Л. Чижевська, О. Чижевський, С. Шаманський, О. Штемберг, Л. Яременко – Київ, 2022 -140 с.

4. Нові підходи до просторового планування територій / Л. Гунько, Г. Дацюк // Землевпорядний вісник. – 2020. – № 11. – С. 24-32.

1. Закон України «Про землеустрій» від 22.05.2003 № 858-IV (із змінами) – Київ : ВВР, 2003, № 36. – с. 282.

2. Земельний Кодекс України від 25.10.2001 № 2768-III (із змінами) – Київ : ВВР, 2002, № 3-4. – с. 27.

3. Закон України від 28.04.2021 № 1423-IX «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення системи управління та дерегуляції у сфері земельних відносин» - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1423-20#n1474> 29.

4. Закон України від 20.03.2018 № 2354-VIII «Про стратегічну екологічну оцінку» - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2354-19#Text>

5. Закон України «Про внесення змін до Земельного кодексу України та інших законодавчих актів щодо планування використання земель» від 17 червня 2020 року № 711-IX. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/711-20#Text>

6. Закон України «Про охорону земель» від 19.06.2003 № 962-IV (із змінами) – Київ : ВВР, 2003, № 39. – с. 349.

7. Закон України «Про державний земельний кадастр» від 07.07.2011 № 3613-VI (із змінами) – Київ : ВВР, 2012, № 34. – с. 61.

8. Закон України «Про регулювання містобудівної діяльності» від: 17 лютого 2011 року № 3038-VI // Відом. Верхов. Ради України (ВВР). – 2011. № 34. – Ст. 234.

9. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо планування використання земель» від 17 червня 2020 року № 711-IX// Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/711-20#Text>

10. Закон України «Про внесення змін до Земельного кодексу України та інших законодавчих актів щодо удосконалення системи управління та дерегуляції у сфері земельних відносин» від 28.04.2021 №1423-IX // Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1423-20#Text>

11. Планування і забудова територій - К. : Мінрегіонбуд України,. - (Державні будівельні норми України). ДБН Б.2.2-12:2019. - Чинний від 2019-10-01. - К., 2018. - 177 с.

12. Гунько Л.А. Формування типів сільськогосподарських землекористувань в умовах нових земельних відносин // Формування ринкових відносин в Україні. – 2013. - № 12(151). – С. 128-133.

13. Гунько Л.А. Організація екологічнобезпечного землекористування // Агросвіт – 2014. - № 4. – С. 9-13.

14. Дорош О.С., Ісаченко Н.В., Мартин А.Г., Осипчук С.О., Лоїк Г.К. Теоретичні засади зонування земель в Україні / Дорош О.С., Ісаченко Н.В., Мартин А.Г., Осипчук С.О., Лоїк Г.К. – К.: МВЦ «Медінформ», 2011. – 183 с.

15. Мартин А.Г. Науково-методичні засади організації територій оздоровчого призначення // Землеустрій і кадастр. – 2014. - № 1.-С.52-62.

16. Мартин А.Г., Осипчук С.О., Чумаченко О.М. Природно-сільськогосподарське районування України / Мартин А.Г., Осипчук С.О., Чумаченко О.М. // – К.: ДП «Компринт», – 2015. – 328 с.

17. Методичні рекомендації щодо розроблення комплексних планів просторового розвитку території територіальної громади та інших видів містобудівної документації на місцевому рівні (перша редакція). Режим доступу: https://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2021/11/metodychni_rekomendacii.pdf